

О.В. ЯРОШ,

старший викладач кафедри дизайну
ВП «МФ КНУКіМ»,
м. Миколаїв

ОСОБЛИВОСТІ ТА ЕТАПИ ТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ ХУДОЖНЬОГО МОДЕЛЮВАННЯ ЗАЧІСОК

Дизайн у сфері моди допомагає людині у створенні сучасного зовнішнього образу. Основними з них є **дизайн одягу, аксесуарів, взуття, головних уборів, стилю і візажу та зачіски.**

Дизайн зачіски – це особливий вид мистецтва, який перетворює звичайну зачіску в художній образ – мистецький витвір, де особлива увага приділяється моделюванню форми та взаємозв'язку із загальною визначеною автором стилістикою, враховуючи психофізичні та генетичні особливості людини: форму та риси обличчя, конституцію тіла, силу та колір волосся тощо.

Навчаючись професії дизайнера зачіски та макіяжу, необхідно мати навички перукарського мистецтва, розвивати художній смак, вивчати нові тенденції моди. Це один із важливих напрямків дизайн-освіти. Її метою є художнє проектування нових якостей зачіски у відповідності до змін способу життя і потреб людей, як матеріальних, так і духовних. Саме формування нових культурних зразків у галузі перукарського мистецтва є головним завданням напрямку «Дизайн зачіски».

Виконуючи етапи реалізації проекту зачіски, необхідно скласти технологічну карту й самостійно виконати авторський зразок. Дизайнер повинен бути одночасно і художником, інженером, майстром. Саме тому моделювання зачіски складається з художнього творчого процесу та спеціального технічного і технологічного.

Слід також нагадати, що художнє проектування зачіски відноситься до архітектонічного мистецтва і виконує естетичну та практичну функції. Люди прагнуть мати зачіску красиву, модну, яка найбільше пасує до зовнішності та підкреслює індивідуальність, але вона повинна бути практичною та зручною.

У минулі часи зачіска мала ще й релігійно-містичну семантику (змістовне значення), перетворюючись у своєрідний "оберіг". Ця обрядово-символічна функція вже поступово втратила свою актуальність, але сучасна зачіска виконує дуже багато функцій, одна з них утилітарно-практична: вона захищає шкіру голови від впливу термічних, кліматичних, біологічних факторів.

Зачіска (як і костюм у цілому) відображає естетичний ідеал конкретного часу і народу. Потреба у красі – природна якість людини. Зачіска надає можливість, у певній мірі, задовольнити цю потребу і допомагає людині адаптуватись у певній соціальній групі. Вона є одним із засобів підвищення як зовнішнього, так і внутрішнього престижу, тобто має соціально-

психологічну функцію. Крім того, впливає на емоційний стан людини: гарна зачіска підіймає настрій і такі важливі параметри самооцінки як самоповагу, самосприйняття, самоцінність.

Моделюючи форму зачіски, необхідно обов'язково дотримуватись основних законів композиційно-пластичної будови: цілісності, єдності, рівноваги, пропорційності, простору та форми. Вони характеризуються ритмом, масою та об'ємом. У зачісці виділяють «акцент» і «нюанс», а сучасна мода привнесла у зачіски різноманітність кольорів та їх сполучень. Тому можна говорити про те, що зачіска має свою «мову» і може передавати певну інформацію про власника зачіски, тому несе знаково-комунікативну функцію.

Головною особливістю зачіски є замкнена тримірна форма, виконана у розрахунку на сприйняття з різних точок зору.

Творчий процес створення зачіски, аналогічний творчому процесу дизайну в будь-якій іншій сфері людської діяльності. Перед виконанням розробки зачіски дизайнер, перш за все, з'ясовує функціональне призначення, а потім знаходить форму, яка дозволяє образно розкрити зміст. Як об'єкт дизайну їх умовно можна поділити на повсякденні і святкові, тобто побутові, перспективні та арт-зачіски. Вибір зачіски завжди визначається часом її використання, оточуючою обстановкою, навіть порою року.

Побутові – це зачіски для масового споживача. У сучасній моді існує різноманітність моделей популярних зачісок, які поділяються на повсякденні і святкові, вони повинні бути модними, гарними, зручними, практичними, мусять відповідати статусу, професії, віку людини.

Святкові вечірні зачіски мають бути елегантними та витонченими. Надати зачісці урочистості допомагають декоративні прикраси. Але ними не слід перевантажувати зачіску, тому що навіть вечірні моделі для особливих урочистих випадків при певній їх статичності не повинні виглядати монументально. Тут вдалим будуть зачіски з виразним чітким силуетом. Для танцювальних вечорів використовуються зачіски двох форм: рухлива, яка ніби повторює танцювальні рухи і нерухлива компактна зачіска, яка зберігається при енергійних рухах.

Завжди складно створювати випускні зачіски. Дівчата-випускниці часто бажають мати «дорослу» зачіску, яка не сполучається із вбранням. У зв'язку із тим, що випускний бал включає у себе офіційну частину, банкет і танці, необхідна така зачіска, яка б збереглась протягом усього свята.

Весільні зачіски повинні бути урочистими і святковими. Як правило, вони досить традиційні, але до них теж необхідно додавати певні модні елементи у відповідності до силуету і форми. При створенні весільної зачіски необхідно, щоб вона узгоджувалась із сукнею та аксесуарами – усе має бути гармонійним.

При створенні святкових зачісок, для яких характерна високохудожня форма, бездоганна чистота виконання, фіксація окремих деталей, слід

ретельно додержуватись усіх законів і правил композиції зачіски, слідкувати за єдністю стильового вирішення й виразністю образу.

Коли автор створює нову модель та передбачає її можливе застосування на конкурсі, у шоу-програмі тощо, це має назву «перспективна зачіска». Перспективність це особлива характеристика зачіски. У даному випадку від дизайнера або художника-модельєра вимагаються творчі здібності в умінні прогнозувати результат розробки і перспективність. Здатність прогнозувати є професійно важливою якістю для дизайнерів зачіски.

Перспективна зачіска повинна мати чітко виражені лінії, дизайн і фактуру, що допомагає створити яскравий неповторний образ. Така зачіска виконується у більш прогресивному дусі, ніж популярна зачіска. Працюючи над її створенням необхідно враховувати, що вона, згодом, може стати масовою. Але закладені ідеї перспективної зачіски можуть у подальшому значно спрощуватись, перероблятись з урахуванням масових споживчих інтересів. Саме конкурсні зачіски відображають тенденції моди та популяризують нові моделі. Враховуючи що саме молодь є авангардом моди, найбільш актуальними є проекти молодіжних перспективних зачісок.

Окреме місце серед видів дизайну займає арт-дизайн. Його особливість полягає у тому, що зусилля дизайнера спрямовані на організацію художніх вражень, які отримують від образу глядачі. Витвори втрачають утилітарне значення і стають виключно декоративними, виставковими, тобто фактично проектуються емоції. Саме до цього виду мистецтва належать арт-зачіски.

Арт-зачіска – це своєрідний політ фантазії художника-модельєра або дизайнера зачіски. Такі зачіски називають фантазійними.

При моделюванні арт-зачісок майстер має можливість самовиразитись та розкрити свій творчий потенціал і художній смак в оригінальному вирішенні форми, фактури, кольористичному дизайні, при цьому не враховуючи такі вимоги до зачіски, як практичність, зручність та інші.

Моделі арт-зачіски створюються для участі у різноманітних показах колекцій арт-образів багатоманітної тематики, шоу-програмах, зйомках рекламних і музичних кліпів, конкурсів.

З'ясувавши основні характеристики та задачі напрямку дизайну зачіски, слід торкнутись основних етапів створення образу. По-перше, при створенні нових моделей, або нового напрямку у моді на зачіски, необхідно провести передпроектний аналіз – послідовний метод збору інформації та дослідження різних формоутворюючих факторів: соціально-економічний аналіз, функціональний аналіз, технологічний аналіз та аналіз форми.

Синтез у дизайні зачіски – уявне упорядкування проектних даних, відібраних під час дизайнерського аналізу, і поєднання їх у єдине ціле – проектний образ. Методи синтезу тут можуть бути або системного характеру (комбінаторні, аналогові), або спонтанно-інтуїтивні (асоціативні). У процесі синтезу формується основна творча концепція виробу.

Художник-модельєр під час розробки нових моделей зачісок підкоряється загальним закономірностям творчості і являє собою зміну усвідомлюваних та

неусвідомлюваних етапів. Відокремлюють декілька послідовних етапів створення зачісок.

Перший етап – це бажання змінити що-небудь в існуючих зразках зачісок. Відбувається усвідомлення завдання й аналіз інформативної та ілюстративної баз на основі аналогів та джерел творчості. Цей етап підготовки характеризується свідомими зусиллями з пошуку варіантів рішення поставленого завдання, виділенням головної мети, тривалим зосередженням на проблемі з «оживленням» минулого досвіду. Відбувається також збір та накопичення матеріалу, визначення творчого джерела.

Творчим джерелом можуть бути історичні та національні зачіски, ретро-мода, предмети декоративно-прикладного мистецтва, архітектура, рослинний та тваринний світ тощо. Крім того, поштовхом для фантазії можуть стати продукти цивілізації, урбанізм міст, космічні дослідження, нові технології тощо. Дизайнер зачіски може із реальної дійсності взяти майже усе, що можна трансформувати, перетворити в ідеї для нової зачіски: мотив, фрагмент чого-небудь. Кожне джерело творчості має тільки йому притаманні ознаки, які можуть надихнути дизайнера на творче рішення. У природних об'єктах і в архітектурних спорудах творець бачить красу пластики ліній і гармонійність пропорцій; в музиці і танці – ритм і експресію; у народних зачісках – декоративність та інше.

У процесі підготовки відбуваються поглиблення, деталізація і прояснення образу ідеї, додання первісної структури.

Другим етапом підготовки є створення образу, який є результатом переходу від ідеї до виникнення образу нової зачіски та її створення.

Третій етап творчого процесу – це проектування нової моделі зачіски, це перевірка, доробка, доведення роботи до кінця, висновки.

Отже, головними сучасними напрямками творчості у дизайні зачіски є перше: екзотизм – створюється новий образ, незвичайні сполучення породжують оригінальне рішення. Це найскладніший напрямок і його реалізують найкреативніші дизайнери та художники-модельєри. Друге: історизм – коли відштовхуються від будь-якого культурного прообразу та надають йому нової форми, створюють креативні образи на основі історичних стилів. Третє: еkleктика – це поєднання різних поглядів, точок зору, теорій, ідейних спрямувань. Еkleктизм як напрям у розробці нових зачісок – це поєднання різних стилів, їх елементів та деталей. Еkleктичність останніми роками стала модною тенденцією в одязі та зачісках. Поєднувати те, що традиційно не поєднувалось стало улюбленим прийомом сучасних дизайнерів.

Ці напрямки обумовлюють інтенсифікацію творчої уяви дизайнера зачіски.

Творчий характер діяльності художників-модельєрів та дизайнерів зачіски тісно пов'язаний із психологією творчої уяви і мислення. Оперування і синтез образів у процесах уяви здійснюється завдяки операціям аглютинації, гіперболізації, акцентування, схематизації і типізації. Операційний склад вищезгаданих психічних процесів визначає основу

методів творчого пошуку ідей для дизайну зачісок, особливо на етапі перетворення і синтезу відібраних уявлень про зачіску в нові образи.

Процес творчого пошуку нових ідей для художнього проектування зачіски є досить складним явищем. Але, застосовуючи певні методи творчого пошуку, можна розвинути творчу уяву, здолати психологічні бар'єри, знайти оригінальні шляхи для вирішення проектного завдання.

Список використаних джерел:

1. Мода и стиль. Современная энциклопедия [Текст] / М. Аксенова, Е. Дукельская, Т. Евсеева. – М.: Аванта, 2002. – 482 с.
2. Сыромятникова, И. С. История прически [Текст] / И.С. Сыромятникова. – М.: РИПОЛ КЛАСИК, 2002. – 288 с.
3. Школьников, С. П. Прически, головные уборы и украшения для сцены [Текст] / С.П. Школьников; Под ред. Г. И. Барышева. – Минск: Высшая школа, 1975. – 224 с.
4. You Proffesional: Международный журнал для парикмахеров. – К.: 2013 – 2014.
5. Гуске, Ф. Парикмахерское искусство [Текст] / Ф. Гуске. – Лейпциг, 1957. – 288 с.
6. Зелинг, Ш. Мода: век модельеров 1900-1999 [Текст] / Ш. Зелинг; Перевод на русский язык Ю. Бушуева, Г. Яшина. – Köln: Konemann, 2000. – 660 с.
7. Будур, Н. История костюма [Текст] / Н. Будур. – М.: Олма-Пресс, 2001. – 480 с.
8. Иллюстрированная энциклопедия моды [Текст] / Под ред. Л. Кибаловой. Прага: Артия, 1986. – 320 с.
9. Плаксина Э. Б. История костюма, стили и направления [Текст] / Э.Б.Плаксына, Л. А. Михайловская, В. П. Попов. – М.: 2003. – 224 с.
10. Костюм [Текст] / Под ред. Ф. Ф. Комиссаржевского. – СПб., 1910 . – 176 с.